

Prvá epidemiologická štúdia demencií na Slovensku

25.6.2026 - Jozef Bednár | SAV

Neuroimunologický ústav SAV, v. v. i., v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva SR realizoval prvú slovenskú populačnú epidemiologickú štúdiu demencií. Analýza dát Národného centra zdravotníckych informácií ukazuje, že v roku 2023 žilo na Slovensku viac ako 84-tisíc pacientov s demenciou, pričom ochorenie sa vyskytuje dvakrát častejšie u žien. Vzhľadom na starnutie populácie môže počet pacientov do roku 2040 vzrásť o približne 84 %.

Ročný počet novo zachytených prípadov demencie sa v období 2016 – 2023 pohyboval v rozmedzí približne 11 798 až 14 383 pacientov, s dlhodobým priemerom okolo 13 684 prípadov ročne. Najvyššie absolútne počty dosahuje Prešovský kraj vo vekovej skupine nad 85 rokov, nasledovaný Košickým krajom. Najnižšie hodnoty vo všetkých vekových skupinách má Žilinský kraj.

Počet žijúcich pacientov s demenciou vykazuje počas celého sledovaného obdobia rastúci trend, z 78 906 prípadov v roku 2016 na 84 774 prípadov v roku 2023. Absolútny rozdiel medzi pohlaviami zostáva na úrovni približne 2:1. Najvyššie absolútne počty dosahovali Košický a Prešovský kraj, najnižšie Trnavský kraj.

„Slovensko patrí medzi rýchlo starnúce krajiny EÚ a progresívny nárast demencií predstavuje nielen vážnu medicínsku, ale aj spoločenskú hrozbu. Do roku 2040 môžeme očakávať nárast incidencie demencie o vyše 65 % (na takmer 24-tisíc nových prípadov ročne) a nárast prevalencie o približne 84 % (na takmer 156-tisíc pacientov). Tento demografický tlak bude pôsobiť nezávisle od zmien v liečbe či prevencii a vyžiada si systematické posilnenie kapacít ambulantnej, dlhodobej aj neformálnej opatrovateľskej starostlivosti. Aj preto sme na pôde Ministerstva zdravotníctva SR iniciovali vznik Národného programu pre demencie, ktorý prinesie komplexné riešenia,” povedal na margo výsledkov štúdie a prijatých opatrení riaditeľ Neuroimunologického ústavu SAV, v. v. i., Norbert Žilka.

„Som rád, že si výsledky výskumu Neuroimunologického ústavu SAV, v. v. i., nachádzajú priamu cestu k tvorbe verejných politík. Prvá slovenská epidemiologická štúdia demencií ukazuje, že spolupráca vedy a ministerstva zdravotníctva dokáže produkovať výsledky s reálnym dopadom na životy ľudí. O to viac, že ide o veľmi vážny problém, s potenciálom ohroziť celý systém fungovania verejného zdravotníctva,” poznamenal k dôležitosti štúdie predseda Slovenskej akadémie vied Martin Venhart.

O štúdií

Na analýzu boli použité anonymizované administratívne údaje z účtu poistenca o uhradenej zdravotnej starostlivosti z Národného centra zdravotníckych informácií. Sledované obdobie predstavuje roky 2014 – 2025, s referenčným rokom 2023.

Súbor dát zahŕňal údaje o ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti, predpísaných a vydaných liekoch a úmrtiach. Údaje poskytujú všetky tri zdravotné poisťovne, čím je dosiahnuté prakticky celopopulačné pokrytie. Identifikácia prípadov bola založená na kombinácii diagnostických kódov Medzinárodnej klasifikácie chorôb (MKCH-10) a údajov o farmakoterapii podľa

ATC klasifikácie. Štúdia analyzuje administratívne dáta a preto výsledné ukazovatele reprezentujú prevalenciu a incidenciu liečených pacientov, a nie skutočnú klinickú incidenciu a *prevalenciu v populácii, ktorá môže byť ešte vyššia.*

Ekonomický expert v oblasti zdravotníctva Matej Mišík zdôrazňuje, že *“štúdia môže mať priame dôsledky na zdravotnú a sociálnu politiku, výsledky môžu ovplyvniť strategické rozhodnutia v oblasti prevencie a modernej liečby demencií.”*

Kľúčové zistenia

- Demencia patrí medzi najzávažnejšie ochorenia mozgu na Slovensku a predstavuje rastúcu zdravotnú aj sociálnu záťaž
- V roku 2023 bolo identifikovaných 84 774 liečených pacientov s demenciou (27 320 mužov a 57 454 žien).
- Demencia postihuje častejšie ženy (pomer približne 2:1), čo súvisí najmä s ich dlhšou strednou dĺžkou života.
- Vekovo štandardizované riziko demencie počas sledovaného obdobia mierne klesalo, no absolútny počet pacientov rástol v dôsledku starnutia populácie.
- Pri zachovaní súčasných demografických trendov môže do roku 2040 počet pacientov s demenciou vzrásť o približne 84 % (na takmer 156-tisíc).

Spracoval: Jozef Bednár

Foto: Martin Bystriansky

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13769&source_no=20